CAELI DESIDERIA
PRO SERENISSIMI HISPANIARVM PRINCIPIS
PHILIPPI PROSPERI
ORTV FOELICISSIMO
CARMEN GENETHLIACVM
DICTVM IN AVLA COLLEGII ROMANI

Authore

P. HANNIBALE ADAMO FIRMANO SOCIET. IESV.

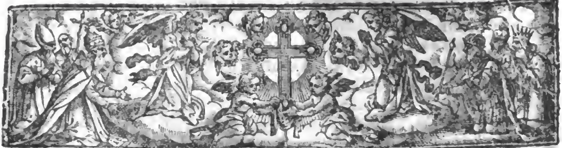

ROMAE,

Typis HH. Francisci Corbelletti: M.DC.LVIII.

SVPERIORVM PERMISSV.

POTENTISSIMO REGI CATHOLICO PHILIPPO QVARTO

VICISTI fœlicitatem Tuam, *Maxime* Hispaniarum Rex, *orbemque terrarum, quem Imperij Tui potentia, vix famâ Tuum facis, dati Principis munere, fecisti gaudio Tuum; nec enim sola tantùm Hispania, quantùm vniuersus orbis, suas enatas delicias, Tuo sibi gratulatur in Principe, suaque felicitatis exortum Parentem, Hispano gaudet in filio. Solem dixeris, quem multo in rore, cæli lacrimantis gemitu, ex Auroræ sinu, euocatum ad lucem, nascentem excipit Mundus vniuersus in risu, & obstetrice luce, dum paritur cælo, mundo vniuerso, parit in die lætitiam. Quæ dies profectò fuit illa, qua Regalis Annæ Austriacæ vterus, tantâ ponderis Maiestate detumescens, Hispaniæ Principem, Ecclesiæ filium, Heresi cladem, Orbi fœlicitatem peperit, & temporis tarditatem, partus granditate compensauit! Mundi desideria geminari cælum gaudebat, nostra suspiria magis in dies æstuare, populorum lacrimas vberrimo cursu litari, orbemque terrarum, cælestes deuolutum ad aras, ad Diuinam excitandam benignitatem, prouinciarum Hecatomben offerre. Scilicet tanto votorum pretio, tantùm munus trahendum erat è cælo, quod tardum auaritia videbatur, vt liberalius esset in dono, & magnitudine beneficij, nostra desideria superaret. Tantus cæli conatus in Hispanico Partu, quantus naturæ labor in fœtu conchilij: vt huius è sinu Margaritum prodeat, Gemmarum scilicet Princeps, Regum fronti natus, Regnorum pretio destinatus, an non expetito operi, annorum artifices manus insudant, dies in Sole, euigilant noctes in sydere; fœcundo in fluctu mare ancillatur, benigna in fulgura accenditur aër, eliquatos cælum lacrimatur in rores, vniuersa demùm natura, tanti operis in partem, festina, festiuaque accurrit,*

vt vota mortalium impleat, Regumq; coronas, prole pretiosa coronet. An igitur minora exigas cunctantis conamenta naturæ in educendo PHILIPPO, hoc est Principum Gemmâ, an in Gemmarum Principe Margarito? Vtrobique delicias suas mundus agnoscit, vtrobique, Regnorum ornamento, Regumque Maiestati Vnio paratur, vt non tam ligetur ad decus in auro, quam ferrum liget ad Pacem. Vtrumque de Tuo auspicari licet Principe Infante, Rex Magne, Pater Maxime; habes in filio Imperij firmamentum, Pacis Auroram, Solem fortunæ. Hispanici Imperij solium, Patre plenum, Filio vacuum, & hærede, suâ laborans mole, fatiscere videbatur, & propemodum ruere; sed Diuinæ Manus ingenio, securitatem suam, teneris stabiliuit in cunis, & tantus Gigas vtrumque Solem, vtrumque mare complexus, fortiorem vitam Pueri de lacte deriuat. Quæ Tibi deerant Rex Magne, in Regno, extrà Regnum fortunæ blandientis obsequia, plaudentis famæ tributa, famulantis monumenta victoriæ, liberalis naturæ diademata, felicitatis prodigia, ornamenta Virtutis? Tibi suas adoreas triumphi sacrauerant, suos Tibi thesauros aurei montes, per euisceratâ viscera aperuerant, Tibi maria, ventique anhelabant in classibus, Tibi cuncta elementa certatim vectigales delicias deuoluebant; hæc tamen omnia, quorum singula, maxima videntur in alijs, vno deficiebant in filio, auaraque Tuæ fortunæ munera videbantur, nisi pleniora, maioraque illa fecisset, suo Prolis naturæ suffragio. Hispanici Imperij fines, quorsùm amplificauerit, qui suam domum augere non possit? quorsum populos alios & prouincias, Tuæ seminare potentiæ, si quæ fructus colligat posteritas, exarescat? Quorsùm gentibus, vel ferro subactis, vel sceptro subiectis Rex maximus appellari, ni Pater à Filio saluteris? Quorsùm tot titulis magnus, imò titulis omnibus maior, si dulce Parentis nomen, tunc tantùm audiebas, cùm Pater Patriæ dicebaris? Maxima & Tibi, Anna Augusta, ornamenta fortuna congesserat, quòd Cæsaris Filia, Magni Regis Soror, maximi coniux esses, Austriacoque sanguine omnia ferè Europæ diademata attingeres, sed quæ sapientissima Gracchorum mater Cornelia, pulchiora matrum ornamenta censebat, sterilescentia deplorabas in filijs, nec Tibi Reginæ videbaris, quæ vti Regnis alijs Reginas dabas, sic Regno Regem dare non posses. Dedisti tamen fauentibus superis, & excelsiùs Tuâ se ferente fortunâ, quò Regnorum accessione crescere non poteras, Regalis vteri fæcunditate creuisti. Germania, nil Te maius habebat, quod daret Hispaniæ, nec Hispania ex Te maius aliquid speraret, quam Filium. Liceat igitur illis Annæ Austriacæ vocibus gratulari, quibus olim Israeliticæ Annæ, gestientes populi plausere, Visitauit Dominus Annam, concepit, & peperit; *atq. vtinam vt inclitam illam fœminam fers in nomine, imitaris in partu, sic Prosper Tuus, eius Samuelem, vt mirabili adaquat in ortu, sic gestis exprimat admirandis. Vterque non tam parentibus, quam gentibus, post longa annorum sterilium spatia, è Cælo datus, Dei populo iudicando destinatur. Quid ni igitur, vt ille Arcam fœderis laboranti Dei Populo reddidit, sic iste Christianis gentibus diuturnis bellis fœdissimè laceratis Pacem referat, Arcam fœderis expetitam? vt ille Philistæum nomen Diuino nomini semper infensum, vocatis è Cælo tonitruis, raptisque fulminibus, perdidit & extinxit, sic iste insultantem Turcarum ferociam, Romanæque Maiestati inhiantem Heresim, armis è Pietatis arce depromptis deleat euertatque; vt demùm Samuel sapientiâ, Religione, consilio, constantia, Israelis rexit, & porrexit Imperium, sic Prosper Tuus, Hispanici florentissimam maiestatem, vtrumque in orbem cum Sole se porrigentem, ea felicitate possideat, quam temporum ca-*

lamitas,

lamitas, discrimina Religionis, Principum amor, totius Europæ consensus, terræ cælique vota precantur. Hæc de Te auspicia, vt Te primùm excepit orbis, Puer Maxime, spesque ipsa Tuis effloruerunt in Cunis, vt olim gaudia maturescant in solio; nec enim crediderim, in tantâ beneficentiâ, auarum cælum, magnificè Te voluisse natum, non magnificè, fortunatum; diù desiderauimus in Hispaniâ Principem, ingentem nunc in Principe fortunam optamus, populorum amores expleat, Principum vota, Maiestatem diadematis impleat, & PROSPERI, nomen superet prosperitate Regiminis. E Philippis Quintus, referas felicitate è Carolis Quintū, Pulcritudine Tritauum, Proauum sapientiâ, Religione Auum, Clementiâ Patrem adæques, cunctos felicitate præcellas, spemq. istam futuris Nepotibus adimas, esse Tibi virtutibus cæteris æquales posse, felicitate non posse. Profectò eximium fortunæ fastigium, Augusto nascenti ominati Romani fuere, quod simul cum Sole nasceretur; quis vetat, natalitia in horâ Te parem Augusto, parem quoque fælicitate futurum? Vtriusque nascentis cunis, suæ lucis primitias; veluti tributarius, Sol enascens donauit, sibique gratulatus est, in vtroque socios Soles habere; pro luce populis beneficia effundentes; Adeò Te Augusto similem, imò maiorem sperat Orbis; vt in illo Romano, rudimenta quædam posuisse fortuna videatur, Augustos Hispanicos facere condiscens: Maiestate, consilio, potentiâ, religione, victorijs adeò orbem impleas, vt angustum Tuis laudibus fuerit, quod non fuerit Augustum. Quis porrò Te Augustior, si non Romani, sed Christiani nomen Imperij, non ambitione, sed Religione duce, ad extrema mundi velificet? si Iani templum claudas, Martemque adeò obstinatum, Pacis armis eunceas? si Catenatum Orientem triumphali classe deducens, Proauique Philippi laureata vestigia imitatus, nocte cruentâ, Bizantinum sydus extinguas? Hæc omnia Tuo in Partu, in omen magnæ fælicitatis accepta, tantam excitauere vbique lætitiam, vt si, non è populorum obsequio, sed gaudio, Tui fines Imperij metiremur, cuncta ferè Europæ regna Tua essent, cum certatim exultabunda, Infanti plauserint Tuo; Quæ autem mundi spatia, adultus, solij Maiestate occupabit, qui tantùm Europæ vix enatus, Cunarum lætitiâ occupauit! Quis tubarum clamoribus immixtas populorum acclamationes enumeret? Quis tormentorum vocibus gestientem aerem, & festis ignibus exundantem? Quis missilium ignium ludos, iucundâ vini eluuione fluentes fontes, auro graues pluuias, aperta theatra spectaculis, sulphureis iaculis armatas turres, insidiosis ignibus æstuantes Leones, noctes facibus accensis fugatas, dies clarissimis noctibus inuidentes? adeò totius orbis intereße visum est, vt Hispania fælix eßet. Ne autem in tantâ populorum, Regnorumque gratulantium copia, plaudentium Musarum desint obsequia, Tuæ se Maiestati præferre Carmen hoc audet, cuius tenuitas, satis argumenti magnitudine compensatur; adeò vt, hoc quòd Principi filio plaudant, Regi Patri debeant magis, qui tantum Filium cui plauderent, dedit. balbutientem & ferè mutam musam si mireris, excelsum adeò surrexisse ad cantum, scias, Solis hoc esse nascentis, vt elinguia, saxeaque simulacra, vocalia reddat, & lucis ingenio canora. Haud tamen, tanto me impiassem audaciæ crimine, optimè conscius, Herculi nascenti, Orphei tantùm simulacra sudare, nisi EMINENTISSIMVS DECIVS CARD. AZZOLINVS, eâ quâ præstat in me, tùm Purpura, tùm sanguinis authoritate, eâque quâ feruet in nomen Hispanum obseruantiâ, tantùm destinasset ad munus, vocibus languentem excitasset, imperio reluctantem obstrinxisset. Atque vtinam, vt animos vati dedit vt scriberet, sic ingenium acuisset, vt dignè scriberet. Sublimiora profectò, mea Poesis, ausa concepisset, nec erubescendum mihi

esset in presenti, ea carminum dona Augusto felicitatis, Achilli Religionis offerre, quæ tam longè distant ab Homeri plectro, tubaque Virgilij. Qualiacumque ea Scriptoris nomine fuerint, magnifica sanè fuere Regalis argumenti splendore, prorsusque illustrissima septem PRINCIPVM PVRPVRATORVM *præsentia, Romanæq. Nobilitatis corona, Hispanis laudibus, auido silentio, plaudentes. Iure enim maximo decebat, vt Hispanus Princeps, tanquam Catholicæ Potentiæ Porphirogenitus, vel effusus in partu, vel exceptus in carmine, Purpuras vtrobique haberet obstetrices. Nec ingrata eo etiam nomine, Tibi fore censuerim, quod in huius carminis cantu, sua exprimat argumenta lætitiæ, de Prole Tua, Tua Iesu Societas; Vtramque Tuam dixi, naturà illam, hanc amore, illam hereditate potentiæ, hanc fauore patrocinij: quid enim, de* PHILIPPO *Principe, Societas mea non gestiat, quæ reliquos Hispanos* PHILIPPOS, *&* è PHILIPPIS QVARTVM *semper inuictum, tanto videt ardore, sua studere felicitati, vt Gratam Tibi, se fore omninò desperet, cui tantà beneuolentiæ pompà, conaris & gaudes esse beneficus? Magnum satis Te Virtus famà, & natura finxit Imperio, si tamen daretur in Te ambitioni locus, hoc tantùm nomine fortunæ incrementum ambires, non vt Tibi maior esses Imperio, sed nobis beneficio maior. Tantis beneuolentiæ nexibus obstricta mea Societas, vt Cor suum, de Tuo Partu sollicita, toties calestes litauit ad aras, sic de impetrato munere, cælitibus grata, grates suas meà reddit in voce. Exiguas duxeris, si vocem dicentis respicias, si vicem reddentis, ingentes. Magnificentiùs quidem alij plauserint, nullus tamen nobis amantius. In Principe Filio nostrum amorem amamus, quia Tuum, Tuam diligimus fortunam, quià publicam. Vale & omnium amores, omniumque fortunas in* PROSPERO PHILIPPO, *publicæ fælicitati conserua. Hæc Tibi, hæc Orbi precatur.*

Obsequentissimus Tuæ Maiestatis Famulus

Hannibal Adamus è Societ. Iesu.

CAR-

CARMEN.

VNde nouo feruet Regalis Iberia plausu?
Vnde 1 Tagus spumis argenteus, aureus vndis,

1 Hispaniæ fluuius celeberrimus è montibus Aragoniæ profluens, totâ peragrata Castilia in Lusitanicum Oceanum se exonerans.

Hispano ridet? furiasque oblitus aquarum
Oceanus Pater exultans, noua gaudia fluctu
Miscet, 2 Atlantæas atque indignatus habenas,

2 Ab Atlante Monte Monte Mauritaniæ

Tempestate furens pretiosa, adamantas arenis
Auget, adoratoq; obmurmurat aura PHILIPPO:
Quin quòcunq; suos properato lumine Phœbus
Porrigit Imperij fasces, seù surgat Eois,
Vel cadat Occiduis vndis, ibi semina fundens
Plena voluptatum, plausus cum luce maritat,
Atq; hilaris natura fremit: 3 septemplice Nilus

3 Flumina terrarum maxima.

Ore superbus ouat; sua ferrea vincula Orontes
Excussit gaudens, frontemque attollere visus
Iordanes palmis: & tu Regnator aquarum
Tybri, exundantes Romana per arua ruinas,
Spargere suetus aquis, pro fluctu fundis amores,
4 Pro gemitu donas risum: Lybieque leones,

4 Et terrarum monstra præcipua.

Europèque Aquilas, Elephantos India lætos,
Balænas America videt, ducto agmine, festas

Lu-

Ludere, & attonitis vndis, agitare choræas.

5 Hiſpano gaudent in partu.

5 Vſque adeò & monſtris, Hiſpani gloria partus
Lætitiam infudit: Puerum benè dixeris, Orbis
Eſſe animam, dum cuncta mouet; ſolatia Pacis
Noſcit adeſſe ſibi Mundus, cunabula Regis,

6 Othomana,

Bellorum cineri, tumulum: 6 Luna vnica, Sole
Hoc oriente, dolet, ſola Hęreſis Hidra gemiſcit

7 De illa triumphaturi,

7 Herculis ad cunas, & quæ ferit Orbe Ceraſtas

8 Bellona,

Sanguineas, trepidat, Perſeo naſcente 8 Meduſa.
De Rege Imperium, de Nato pręlia gaudent

9 Qui illam fulciet.

Marte ſacro, nato Pietas, exultat 9 Atlante;

10 Pacis nunciam,

Lactentemq; 10 Irim, per nubila, Roma ſalutat.

11 Vates præſtantiſſimus Apolinis & Calliopes filius.

An non, Auguſtis Hiſpani Principis 11 Orpheus
Exultet cunis? Regnorum imitatus amores

12 Mons Theſſaliæ Muſis ſacer,

12 Pindus, ad obſęquium plaudat, fremituq; canoro,
Fluctibus Oceani, certent 13 Aganippidos vndæ.

13 Fons in Bœotiâ Muſis & Apollini ſacer.

At quæ penna Aquilam, Solem quæ ſtella ſequatur?

14 Flures poſt annos hiſpanus Partus in lucem editus.

Ars facilis laudet, quos vix, natura 14 Philippos.
Poſt lacrimas, flammaſque Tagi, ſuſpiriaque Orbis,
Difficilis peperit? tanti ſub pondere plauſus

15 Coram Card. Columna Legati Regij vices fungente, carmen hoc habitum.

Ne mea Muſa cadat, Te poſcit anhela 15 Colvmmnam,
Suſtineat Muſam, mundum qui fulcit Iberum.
Quantus Atlas, molem Hiſpani qui geſtat Atlantis!
Diuidit Imperiũ, aula Philippo, Roma Colvmnæ;

16 Viginti quinque abhinc annis bella exarſerunt.

Iam 16 quina Europæ, feralia luſtra, malignis
Feſtinata rotis, ſol circumduxerat, aſtris

De-

Deteſtata diù, & ſoli placitura 17 Megeræ.
18 Nec poſt immanes, tam vaſtæ cædis, aceruos;
Poſt maria exagitata odijs, poſt cladibus arua
Strata, cadaueribus ſtagnantia flumina, gentes
Extinctas, vrbes fumantes, ſceptra ſepulta,
Victores victos, Regeſque, Duceſque fugatos,
Poſt regna euacuata viris, impleta ſepultis,
Totumq; in tumulum reſeratum cędibus orbem,
Bellonæ ſaturatus amor, Martiſque cruenta,
Tranquillata ſitis: bellorum flamma, cadentum
Nequidquam cinere, & lacrimis immerſa parentum,
Viuit ad excidium populorum: bella feruntur
Bellis, vulneribus renouantur vulnera, ſanguis
Sanguine miſcetur, turbatur milite miles,
Et quo cœſa magis, magis 19 Hydra repullulat, vllum
Nec timet Alciden, quæ ferro viuit & igne.
Scilicet haud facilis bellorum extinxeris æſtus,
Ambitione agitante faces; ſi deſerat aulam
Ambitio, toto Bellona fugabitur orbe,
Mars agitat ferrum, cùm ſceptrum Iuppiter ambit.
Atq; vtinam 20 Arctois tantùm ſe ſparſeritoris
Bellica tempeſtas, 21 Moſchoſq; Getaſque, Scythaſquę
Viderit armigero, reuolutos, imbre 22 Bootes:
Deplorabilius viderunt aſtra theatrum,
Et ſcęnam doluere ſatis, cùm lucę 23 Cometes
Funeſtà, rabidoque incanduit ore, futuris

17 Vna eſt è tribus furijs.

18 Pugnas, prælia, obſidiones, claſsium & exercituum clades lege apud hiſtoricos huius ætatis, præſertim apud Co. Gualdium.

19 Multorum capitū ſerpens, ab Hercule ſagittis interfecta.

20 Ab arcto ſeptemtrionalis poli cæleſti ſigno.

21 Septemtrionis incolæ.

22 Sydus cœleſte, à boue nomen deſumens more bubulci ſequi plauſtrum videtur.

23 Cometes viſus anno Domini 1618. preſentia bella portendiſſe videtur,

Natura trepidante malis: 24 par nobile Regum
Fortunæ Geminos, Europę lumina, Romæ.
Brachia, Pontificum natos Fideiq; Parentes
Imperio iunctos, coniunctos ſanguine, amore
Diuiſere hominum labes; in corde duorum
Diſiuncto, lacerata ſibi ſua viſcera ſenſit
25 Europa, & geminos ſua poſcere fata Leones.
Quanta hinc imperijs lacrimarum vena? cruoris
Flumina quę? regnis concurrere regna dolemus,
Littora littoribus, maribus maria: æſtuat orbis
Vt victor cineres habeat, fumoque coronet
Nomen fama ducum. fruſtrà obuallata niuali
26 Pyrene, natura furit, ne Martis ab æſtu
Gallica vis, toties tentatam frangat 27 Ilerdam,
Neu te 28 Leucatam Generoſus vincat Iberus.
Vicit flamma niues, montes ferrum, ira rigores,
Naturam ambitio. quorſum Italia erigis 29 Alpes
Pacis munimenta tuæ? facit inuia bellum
Peruia, & inde ruens equitũ, 30 nouus Hannibal, imbre
Voluitur, Inſubres exundaturus arenas,
Eridano indignante; pari tu Belgica Amazon
Turbine miſceris, terraque marique petita,
Aſt vtrobique minax, tu ſufficis vna duobus,
Vnaque tot validos, hæc Troia, fatigat 31 Achilles.
Plura quid? ipſa eadem poſuit confinia, bellis
Ambitio, ac regnis natura; litatur vbique

San-

24 Hiſpaniarum & Galliarum Reges.

25 Vtriuſque Regis mater.

26 Montes qui Gallias, Hiſpaniaſque diſtinguunt.

27 Hiſpaniæ vrbs ter à Gallis fruſtra obſeſſa, Mareſcall Mothęo, Co. Arcurtio P. Cendæo. Guaid.

28 Vrbs Galliæ Narbonenſis fruſtra ab Hiſpanis obſeſſa, & à Mareſc. Scombergio liberata.

29 Montes Galliam ab Italia diſſecantes.

Ex Alpibus Hannibal Inſubres deſcendit in campos.

31 Gallorum fortiſſimos duces vti fuere Mareſchalli Migliareus, Chaſtilionæus, Rantzouius, Gaſsionius nunc vero Turenius Fertæus Aumontius aliique.

Sanguineis Bellonæ aris, & victima mundus,
Tam deploratæ ſub pondere cædis anhelat.
Proh turpis rerum facies! proh ſcena 32 Thyeſte

32 Huic Atreus frater filios epulandos appoſuit, Senec,

Digna! vias ſanguis, ſanguis ſata, flumina ſanguis,
Aequora ſanguis habet, ſparſumq; lauare cruorem,
Lacryma ſola valet, dulci quam ſponſa marito,
Extinctiſque, parens, fluctu litat vbere, natis.
Viderat hæc Ales, cui mundi vota, precesque
Ore cicatricum fuſas & ſanguine ductas,
Vt fugiant bella, & Pacis reddantur amores,
Ferre Deo labor eſt; vt Pacem poſceret Orbis,
Armatus precibus, ſic Regem Pacis adortus.
33 Terrarum ſupplex, Paciſque Orator, adoro

33 Concio Angeli Pacis.

Auguſtum Pacis Numen, quo nomine nullum
Grandius, aut tellus, aut aſtra dedere 34 Tonanti.

34 Deus Princeps Pacis appellatur,

Quid populos domuiſſe iuuat, fregiſſe rebelles.
Fluctibus 35 Aegyptum, 36 Syriam merſiſſe cruore,

35 In Pharaone Exod. 36 In Sennacherib.

Et flammis 37 vrbes, Orbemque vorare procellis?

37 Gomorrham cum alijs Genes,

Quid mundi terror, populorum victor haberi,
Ore faces, clamore tonitrua, fulmina dextra
Spargere, ſanguineis onerare elementa ruinis?
Paci bella fauent, proludunt nubila ſoli,
Semina dat ferrum, Pax colliget aurea meſſem.
38 Hanc naſcens, hanc extinctus, rediuiuus eandem

38 Vbique Pacem præfert,

Ingeminas, Pacem ventis, Pacem ingeris vndis,
Hanc homini rapies? pacis monumenta coloras
39 Iride, ſed tantùm pax Iridis aſtra ſerenat.

39 In ſignum fœderis Iris poſita. Genes,

Vndique Mars agitat terras: ſi Patria pacis
Cęlum eſt, bellorum fœdiſsima Patria, tellus.

Eume-

40 Eumenidum ſtatio, pugnantùm ſcena, furoris
Regia, non hominum ſedes, at luſtra ferarum.
Vſque adeò humanos rapuit diſcordia mores,
Et tantùm funeſta placent; de cęde voluptas
Quæritur, & ſparſo de ſanguine gloria ridet,
Gloria, 41 Maſſylo vel deteſtata Leoni.
Vnde homini tam nigra ſitis? ſibi ſydera Pacem,
Pacem elementa fouent, Pacem mare, littora Pacem,
Pacem monſtra colunt; duo, tantum bella repoſcunt,
Concordeſque odijs ardent, homineſq. Erebuſq;
Inſanis vtrobique, furit diſcordia habenis,
Atq. vtrobiq. graui, grauis eſt pro crimine pęna.
Sed ſtygio peior, furor eſt humanus: Auerni
Nolentes ille exagitat, premit iſte volentes.
Parce Pater: nati eſt errare, at parcere Patris,
Vel ſi humana tuos, haud culpa meretur amores;
Non hæc pœna iuuet, peior nam crimine, pęna eſt;
Nec medicina mali; ſed maior origo malorum.
Si tormenta famis, ſi peſtis verbera, terras
Dilacerent, ſunt dona ictus, eſt pęna Corona,
Nec Tua ſunt irati vulnera, at oſcula amantis.
Namque nocens animus, verboq. & verbere doctus,
Poſthabito vitio, virtuti redditur, & qui
Viuere non valeat terris, bene viuet Olympo.
Ipſe etiam 42 Pharaon, Moyſis parere flagello
Nouit, & ad Regni turbas, Nilique furores,
Obdurata pius deuouit pectora Cęlo.
At ſi bella premant, ſonituque excita Megæræ

40 Furiæ Infernales Acherontis Filiæ.

41 A Maſſylia parte Mauritaniæ in qua ferociſſimi Leones.

42 Aegypti Rex calamitatibus emollitus Exod.

Agmi-

Agmina pugnarum, campoſque vrbeſque fatigent,
Quæ ſcelerum illuuies, quanto ſcatet agmine crimen?
Furta, doli, cedes, vindictæ, ſtupra, furores,
Ambitio, impietas, blaſphœmia, fœda voluptas,
Quà data porta ruunt. rara eſt concordia Marti
Virtutique, ſimul Pietas laceratur & hoſtis:
43 Bellonæ, Veneriſq. ambit conſortia bellum, 43 Crudelitatis & voluptatis Deæ apud antiquos.
Fœdera virtutis fugit: O fuge Martis ab aula,
Qui vis eſſe pius: Non templis caſtra, nec aris
Scit ferrum ſeruare fidem: ſi prælia Cęlo
Eſſent, ipſo etiam regnarent crimina Cęlo,
Regia Virtutis Cęlum eſt, quia Pacis: amorem
Tolle, Erebus diſcordis erit, bella Hęreſis ambit
Grandior vt ſerpat: ſic flammam flamma repoſcit,
Vt ferat attonitis, maiora incendia, terris.
Turbato latet, at tranquillo fonte, videtur
Hęreſis, & fugitur: 44 quas non Germania turbas,
Gallia quas, quas nō Hollandia, & Anglia ſenſit 44 Ex Hereſi Calnini & Lutheri.
In Reges Romamque vehi? Caluinus vt, ore
Cerbereo, & Luther geminæ fœdæ hæreſis Hydræ,
Afflauere 45 Albim Ligerimque: an fida repoſcat
Sceptra hominis, violat quæ ſceptra ſuprema Tonātis?
An terræ ſupplex, Cęloque, Deoque rebellis?
Redde igitur Pacem, virtus reddatur vt Orbi,
Vt ſcelerum nimbi fugiant, appareat Iris,
Iris inermis erit, qnæ fulminet hæreſis Hidram.

Nec

Nec procul hæc aberit, 46 gemini si voce petitum
Solis, ad Hispanum; Grandem, diadema, Puellum
Astra benigna darent, Cælique beantis amore,
Paruulus Alcides, Hispano oriretur 47 Atlanti.
Expectate Puer; duplex Aurora, perenni
Pro Te rore gemit, pro Te natura laborat
48 Vtraque, & Austriadum solem inspectura, fugatâ
Nocte procellarum, pandit sua sydera Cœlum
Nascetur mundi, Tecum nascente, voluptas,
Clasica ne somnos turbent, suspensa quiescent,
Prælia vagitu generose fugabis, & Orbem
Quem desiderijs imples, implebis amore.
Cum Tua, Mars genitor lactentia viderit ora,
Pluraque, amabilibus donauerit oscula, labris,
Lacte Tuo, cordis mollescere sentiet iras
Belligeras, totumq. ardentem pectore Martem,
Lacrimula extinguet; quem coniurata lacessit
Agminibus bellorum 49 Europa, atque orbis arena:
Vel stupet inuictum, aut victoré, hunc vincet inermis
Pupulus, & vinci gaudebit amore PHILIPPVS.
Quis te consilio, dextrâ generosior? hostem
Seù dum 50 Cantabriâ, timidum, lacerumque fugares,
Seù dum 51 Burgundo premeres in puluere: turres
Siue rebellantes ò 52 Barcino sterneret, arces
Seù Lusitanas quateret, medioque 53 Garumnâ
Vela timenda daret, fluctuque vndare cruento

46 Vtroque expetitus ab orbe Infans Hispanus,
47 Regi Patri.
48 Antiqui & recentis orbis,
49 in Austriacos potior Europæ pars militat,
50 In obsidione Fuëntarabiæ arcis fortissimæ.
51 Cum Dola obsideretur ab extincto Principe Condæo,
52 Barcino fracta, & Oliuentia capta,
53 in Burdigalensi seditione,

Cogeret [54] Eridanum toties, totiesque superbis
Claſsibus Oceanum tegeret, victricibus alnis
Et ventos,& monſtra domans; [55] Sicula Amphitrite,
Parthenope Syren, Catalaunaque regna,tumultus
Frænauere ſuos;niuea non Alpe [56] Sabaudus,
Non maribus vallata [57] Hollandia, & [58] Anglia fluctu
Freta ſuo, Hiſpanum Martem fugere, tuoque
Fulmine [59] pyratarum acies extinguis [60] ad Indos,
Ferro, flamma, aurum ſeruans; Maria alta Trophæis,
Imperium ſpolijs, palmis diadema coronas;
[61] Et toto,aut facis,aut quæris Capitolia Mundo.
Exarmata cadet Martis violentia, Patris
Nomine: terrificum galeà, gladioque minacem,
Sanguine ſpumantem,ſpirantem vulnera, natus
Territus amplecti fugiet,nec credet amantem,
Quem videt armatum Patrem: ſi luce Serenà
Ridentem ,dulci ſi Maieſtate decorum,
Pacificum ſceptro videat,diademate pulcrum,
Irruet in vultus, teneriſque amplexibus hęrens,
Colla catenabit,labijſque vocare laborans
Patrem,[62] imperfecta Pacem voce, inſeret auri,
Sic validum flectet puerilis vocula pectus,
Regibus inuictus,Puero vinceris ab vno .
Vincet amore Patrem,ſed vincet nomine & hoſtem;
Regnorum hæredem, ſucceſſoremq. futurum
Imperijs,alios Cœlum donare PHILIPPOS,

54 Pluries victor in Inſubria Hiſpanus.

55 Tumulos ſiculi, Neapolitani,& Catalauni repreſſi feliciter.

56 Tàm viuente Duce Victorio, tùm extincto.

57 Per viginti quinque annos in Hollandos pugnatum.

58 Et in Anglos iam feruet.

59 Olim Hollandorũ, nunc Anglorum.

60 Claſſes auriferas ex Indijs venientes deprædantium.

61 pluries vbique victor Hiſpanus. Cuncta hæc habes facilè apud Co. Gualdium in ſuâ Hiſtoriâ, præter alios,

62 Puerorum balbutientium more,

Et

63 Hispaniarum Reginæ.

64 Veterum Regum amantissimi Hispani: Boter.

65 Cui us potissimæ parti dominatur.

66 Ab Ibero flumine Hispaniarum clarissimo.

67 Validior, cum pennas renouat Aquila. P. in

68 Austriaci Imperij insignia.

Et spondere alios, 63 Annae de Germine, flores
Progeniem æternaturos, vt viderit hostis,
Quid populos tentasse iuuet? quid Regna propinquis
Exagitare armis, sceptroque auellere gentes?
Irritus est cum hęrede labor; nec sydera solem,
64 Nec veteres Reges Hispanica Regna relinquent.
Innatos viridi ramos discerpere trunco,
Alea difficilis, facilis, si arescere lignum
Incipiat, nulloque ostendat viuere fœtu.
Tunc ferrum, viresque valent, tunc fortior ictus
Maiorem feret inde trabem, sibi sceptra daturam,
Et cadet, antiquo laceratus corpore, truncus.
Sat sperastis adhuc, sat Regnis non fore Regem,
Astra minabantur, molesque Hispana labare
Visa diù sine Rege, labans sine Principe 65 Mundus.
Si Te dante, Puer nascetur, Atlantis honorem,
Robore & Imperio gesturus, 66 Ibera vetusti
Maiestas splendoris erit, 67 pennnàque recenti.
Austriadum munitæ 68 Aquilæ, noua sydera poscent,
Et noua magnanimo superabunt Regna volatu.
Quantus erit, cui Matrē Annam, Patremq. Philippum,
Fata dabunt, Cœli Austriaci duo lumina? plures
Qui dextrà egregios Carolos, & mente Philippos
Infundant Puero, & Regni cum luce, capaces
Inspirent Regnorum animos, vt maior vtrisque,
Nec Genitore minor, totum famà occupet Orbem,

Et

Et magnum Imperium, magnis virtutibus æquet.
Nascere Pax terris,& Princeps nascere pacis.
Hic beet 69 Hesperias sedes, illa impleat Orbẽ,
Hic nomen Cœlo,terras illa inserat astris,
Vtraq; magnanimi fortunet regna PHILIPPI,
Vtraq; 70 ALEXANDRI venerandum nomen adoret.
Consilio,precibus,lacrimarum pondere,Paci
Militat 71 hic,& amore parens, in bella ruentes
Mutua, Regales ardet componere natos.
Clauibus ille suis,Erebum reserare vel axem,
Si valet,ò Iani 72 si claudere templa valeret?
73 Tranquillasse 74 Isthrum, Rheniq; Albisque furores,
Exarmasse,nigrum trans 75 Balthida pellere Martem
Olim cura fuit,76 Ligeri nunc iungere 77 Lisam,
Eridanũ,Rhodano,78 Sicorim sponsare 79 Garumnæ,
80 Liliaq, aduerso connectere amica,81 Leoni,
Maius opus:Tu cępta faue,Deus alme,Puellum
Audi,& Pontificem; pro pace laborat vterq;
Et pacem,pretio lacrimarum,poscit vterque;
Sydera sic Cęlo 82 plorant,vt rideat Orbis.
Hæc Ales pro Pace dedit,plura ille daturus,
Ni 83 Michael superi vexillifer agminis,æstum
Sacri Martis agens, dicentem sisteret.Orbem
Pax deceat,Deus alme,decent quoque bella, nec vllũ
Imperium,sine Marte fuit,sine fulmine sceptrũ.
Ipsa eadem Pacis sedes,astra ipsa beata,

69 Hispania ab Hespero occidentali stellà dicta Hesperia.

70 Romani Pontificis Opt.Max.

71 Studiosissimus Pacis.

72 Iani templum Romæ, belli tempore apertum,Pacis clausum.Seru.

73 Pro Pace Germanica laborauit.
74 Germaniæ Superioris & inferioris, flumina.
75 A Balthia, Insula in Mari Germanico, quæ nunc Suecia.
76 Galliæ fluuius
77 Et Flandriæ.
78 Hispaniæ Tarraconensis.
79 Narbonensis Galliæ flumina.
80 Gallici Imperij & Hispanici insignia

82 Vel rore, vel pluuijs.

83

Quas sensère 84 tubas, quo perturbata tumultu,
Cùm tua anhelaret stellarum sceptra 85 rebellis?
Quin eadem 86 Tibi bella placent, quē iussa sequūtur
Agmina ventorum, tempestatumq; phalanges,
Classica qui canis in tonitru, 87 astrorumq; volantem
Militiam ad vexilla vocas, cui fulmina nimbi,
Castra æther, elementa duces, tentoria nubes,
Ferrea dat fulgens armamentaria Cœlum,
Ipsaque ad obsequiū properat Victoria palmis
Circumfusa suis: Pacem tu fingis 88 in arcu,
Scilicet armatam; Pietati fulgeat Iris,
Crimina sed satiat: quæ mutua in arma ferūtur,
Christiadum dextras, Pax vinciat aurea amore,
89 In Romæ, Cęlique hostes, Mars sanctior iras
Induat, vltrices, ad fulmina sacra, pharetras
Exacuat, tonet ore, manu furat, impete frangat,
Et quæ bella petit, bello cadat heresis; hoc Tu
Marte, Deus gaudes, castris Tuque ipse laborans
Dux exercituum, superas trahis orbe phalangas.
Cernis vt indomito 90 decumani turbine belli,
Mille pharetratis populis, & mille carinis
Coniurata premat Romanam Græcia Troiam
Extinctura 91 suo, 92 Solymęum sydere Solem?
93 Ambracij gemit vnda maris, pallescere visę
94 Cyclades, & Thracis laceratus remige 95 Xerxis,
96 Spumanti fremitu, testatur 97 Bosphorus iras,
Te ferit ante alias, rabidæ violentia 98 Lunæ,

In-

84 Factum est preliū magnum in cœlo, ex Apocal.
85 Antonomasticè de Lucifero.
86 Ideoque Deus exercituum vocatus.
87 Stellarum militiæ manentium in ordine suo, pugnabit Deus in Sisaram Iudic. 5.
88 Iris data in signū fœderis.
89 Impia bella, quæ in Romam fidei Arcem geruntur.
90 Non tantà vi olim ab vniuersa Grecia, Troia obsessa, quantà nunc, fides Romana Turcarum armis.
91 Luna Othomanna.
92 Christi nomen & fidem Solimæa in Vrbe fundatam.
93 Ab Ambracia Epiri Vrbe, hodie Larta.
94 Insulæ in Græciæ pelago, sic dictæ, quòd in orbem sitæ sint.
95 Turcarū Princeps qui veterem Xerxem imitatus, in Græciam armatus irrumpit. Iustin.
96 Darij Persarum filius Regis, qui milite, propè innumero Grecię bellum intulit, Hellesponteum classibus contubulans, & Asiam Europæ ponte coniungens, ex Iustin.
97 Non Cimmerius, sed Thracius, iuxtà Bizantium, Asiam dirimens ab Europa; sic dictus à bouis transitu meabili ex Plin.
98 Othomanna potentia.

Infęlix 99 Crete! 100 centum clara vrbibus olim,
101 Gnosiaci Regina maris, nūc squallida luctu,
Et cineri sat nota tuo, 102 captiua Tyranni
103 Odrisij, rapto pateris diademate, ferrum,
Et nisi Christiadum propugnatura decorem;
Reginę Ambracij, 104 Hadriaci Regina laboret,
105 Iam desperato cecidisses Candia bello,
Et 106 Cypriam, 107 Rhodiamq; augeres męsta ruinas,
Macte animis 108 generose Leo, Fideiq; Deoque
109 Tu vigilas, Tibi victori vigilabit Olympus.
Quantus es, vt 110 solus millena armenta ferarū,
Aspectu, fremituque tuo, laceresque, fugesque?
Et si fortè tuas, 111 terrestri Marte, superbus
112 Ismaridum Princeps, ò 113 Dalmata, territet arces,
Ne dubita, Venetùm, Illyricos fortuna sequetur,
Vos terris, illos pelago Victoria amabit.
Atq. vtinam, 114 Aegeis 115 vt Luna laborat in vndis
Thracia, sic 116 scopulis occumberet Hidra Britannis
Anglica, ne capitum fęcunda propagine, pestem
117 Spargat vbique nocens; ventis iam raptus iniquis,
Prædo maris, Fidei turbo, 118 nouus Attila ponti,
119 Auriferas vorat ille rates, iam 120 fulminat arces
121 Hesperidas, populis turbās, & classibus vndas
122 Pacificas, 123 Indos penetrat, 124 mox Balthida cal-(cat
Suæcum accensurus, 125 seu Marte vt ferueat Albis,
127 Siue nouis, spumans horrescat cędibus Isther.

99 Clarissima in medio Ponto Insula; ve à Crete Nimpha Hesperidis filia, vel à Crete filio Iouis dicta, hodiè Candia.
100 Centū in ea misse vrbes asserit Strabo; circuitus autem eius quingenta octoginta nouem millia complectitur.
101 A Gnosso Cretæ vrbe, Minois olim Regia & Strabonis patria à flumine eius nominis dicta.
102 Expugnata bimestri obsidione Caneæ arce, fere tota Turcarum iugum patitur. vide Merc. anno 1645.
103 Ab Odrysis Thraciæ populis ex Plin.
104 Serenissima Venetorum Respublica Christianum nomen in Cretico bello tuetur.
105 Adhuc huius nominis Ciuitas, Turcarum robur eludit.
106 Cyprus Pamphili maris Insula, anno 1571. capta à Selymo, &
107 Rhodus nobilissima Carpathij maris Insula anno 1522. à Solimano, ingenti Christianæ Reipublicæ damno. Spond.
108 Venetæ Reipublicæ insignia.
109 Vigilantissimus belluarum adeò Leo, vt vel dormiēs apertis oculis iaceat. ex Plin.
110 Vnius Venetæ Reipublicæ armis, Othomana potentia retunditur.
111 Classibus Græciam exercitibus Dalmatiā Turca inuadit.
112 Ab Ismaro seù mōte, seù vrbe Thraciæ.
113 Dalmatia Illirici regio, conterminа Liburniæ.
114 Aegeum mare ab Aegeo Rege Athenarum ibi submerso Iust.
115 pluribus afflicti cladibus Turcæ anno præsertim el[illegible]
116 Mare Brittanicū scopulis & syrtibus obsessum vndique.
117 Heresis Anglica classibus suis freta vtinam hic cadat.

127 Anglia quam diuersa tibi? virtutibus olim
Implebas Cœlum, nunc spargis crimine terras.
Ista ne decrementa fides, patietur inulta?
128 Relligioq; inuicta olim, nunc victa gemiscet,
Imbellesq; agitet soles? Thrax, Suecicus, Anglus.
129 Geryon triplex, triplici cum classe, laborat
Mergere Christiadum puppim, maria omnia feruent
In Tyberim, in solam iurarunt classica Romam.
Qui tantum, valeat Geryona vincere, dextrà
130 Alciden, ferres Hispania, 131 sueta Gigantes
Frangere perfidiæ, Odrisios, Anglosq; Suecosque
At si, Regali sterilescens flore, PHILIPPOS
Hispanis natura neget, fortuna recuset,
Quæ arma, Duces quanti, Fidei quot fulmina desint?
Scilicet, Hispano, decus est hoc, Principe dignũ;
Dux fidei est Cœlo Michael, est orbe PHILIPPVS;
Dixtinctũ Imperium, diuisaq; stringimus arma:
132 Me Duce, Luciferi impietas prostrata Chelydri,
Et Duce, 133 Saxonicę cadet heresis Hidra, PHILIPPO:
Ille obscurabat stellas, hæc regna venenat.
Austriadùm de Cœlo Aquilæ sua fulmina, sumunt,
Austriadumque Aquilę, Cęlo sua fulmina sacrant.
Secura est hoc Marte fides, 134 hoc Hercule Monstris
Roma vacat, viuant ad sæcula longa PHILIPPI,
Vt Fidei viuant ad sęcula longa triumphi.
Christiadum pugnas, Hispanus Iosua ducat,

118 Vt enim Attila terr. 4. sic maria Anglus excursionibus infestat.
119 Classem ex Indijs ditissimam elapso anno vi cœpit.
120 Canarias Insulas, vbi classis Hispana seruata, Blacus Dux oppugnauit.
121 Sic dictæ ab Atlantis filijs, Hesperi sororibus.
122 Mare Pacificum in Indijs.
123 Ibi Xamaicquam Insulam occupauit Anglicam in illà Coloniam conditurus.
124 Seciæ Regi fœderatus, militum auríque auxilia subministrat.
125 Vt bellum prosequatur in Danos.
126 Vel vt transferat in Germaniam.
127 Sanctissima olim Anglia, nunc qualis, patet.
128 Sub Constantino, Theodosio, Carolo Magno, alijsque præclarissimis Principibus & Ducibus.
129 Hominem tricorporem fuisse fabulantur.
130 Qui tamen ab Hercule Hispano fuit interfectus.
131 Fidei sẽper propugnandæ, in Hereticos, arma Hispana militarunt.
132 Michaele Duce factum est prælium magnum in Cœlo in Draconē. ex Apocal.
133 Lutherum significat è Saxonià oriundum.
134 Herculis Hispani opere, terra monstris vacauit, Leone, Apro, Hidrà alijque, Senec.

Nec

Nec timeant hostes & sceptra minantia Regum;
Pugnat vterque Deo, Regesque expugnat vterque,
Vicerat ille solum, terras, mare, vicit Iberus:
Iosua, si 136 Solem consistere voce, coegit,
Hispani, Lunam trepidantem, dextra fugauit.
137 Actiaci fluctus, Aegæaque saxa, cruore
Despumatis adhuc! vestroq; in murmure plausus
138 Austriadæ geminatis adhuc! viden æquore classem
Odrisiam, totumque Orientem ad bella vocatum
Impia, & Ismarium castella ferentia Martem?
139 Pompa horrenda maris, Martisq. immane theatrũ,
Europæ terror, lachrimabile fulmen 140 Abydon.
Ne dubita Europe? pallescens Luna, timorem
Portendit Thraci. 141 nouus hic Antonius, armis
Cęsarei Austriadæ, pelago exultante, iacebit,
142 Romanæq; Lupæ, Venetiq. 143 Leonis hiatu,
Luna cruenta cadet quę pallida surgit ab vndis.
Quid trepides? iam curua tibi se Luna subegit,
Austria, IOANNEM mittat, si 144 Roma Columnã,
Scipiadas Cœli, sacri duo fulmina Martis:
Ne fidei fugias Victoria, fixa Columnæ es,
Si fugias, Aquilæ Austriadis te penna sequetur.
Macte Hispane animis! Magno Tu Cęsare maior,
Ni sceptro Cæsar, Maior sed fulmine Cęsar:
Non Tu 145 fęmineas classes, at Turcica perdis
Agmina, non hic 146 sistra sonant, sed fulmina strident,

136 Sol contra Gabaonne moucaris. Ios.

137 Ab Attica Græciæ regione

138 Ioannem innuit Austriacum sacræ fęderatorum classis celeberrimum Ducem.

159 Classis, qua Turcæ pugnarunt ad Neupactũ anno 1571 triremibus octo supra ducentis, septem & quadraginta diremibus, duodetriginta liburnis constabat, ducibus & militibus potens.

140 Abydus, Vrbs Thraciæ ad Hellespontũ, cui Sestos in Europa opponitur.

141 Eodem loco quo Turcę Austriaco Duce profligati, olim Cæsaris ductu, Antonius cùm Cleopatrà dissipatus. Flor. Gallic.

Pius V. Romanus Põtifex.

143 Et Serenissima Venetorũ Resp. pars maxima tantæ victoriæ.

144 Marcus Antonius Columna sanguine, & famà clarissimus supremus Pontificiæ classis Pręfectus:

145 Cleopatram mollissimam fœminam vicerat Cæsar. Plut.

146 Musicum instrumentum peculiare Aegyptiorum.

147 sic à Græcis vocata Cleopatra. ex Plut.
148 Victo Antonio. ciuiles motus quieuere, Româ libertate prorsus exutâ. Flor.
149 Ioannes Austr, Caroli V. filius.
150 Tunetum aliasq; arces expugnando.
151 Ab obsidione Viennensi Solimanũ repulit Carolus anno 1526.
152 Caroli filius Ioannes Solimani filium Selimum fidei bella inferentem fugat. & perdit Spondan. in annalib.

Nõ 147 Venus hic, at Mars, nec 148 Te victore gemiscet
Roma triumphata, at ridebit Roma triumphans.
Quã benè Tu 149 Caroli Patris ęmulus! 150 Africa victor
Afua catenauit genitor, Tu Asiatica victor
Littora percurris: 151 Solimani tela, Viennâ
Reppulit is: 152 Româ pellis Tu bella Selimi.
Par terris Patri, Patrem tu vincis in vndis.
Quò Thrax effugies, quò Luna agitata recurres?
Fortuna Austriadum, terris te pellit & vndis,
Roma negat Cœlum, solus te poscit Auernus:
Nec secura fores Erebo, si hìc Austrias esset.
Maxima ab Eois, Hispanis risit, arenis
Gloria, non minor Occiduo quę sole coruscat.
Scilicet, & geminos imples virtutibus Orbes,

153 Alexandro Macedoni scytharum dictum, sed aptius Hispano accomodatum.

Qui sceptro, geminos imples, Hispane, 153 Gigantem
Eoum amplexum dextrâ, Occidumque sinixtrâ,
Quis neget Austriadem, Romani nominis hostes,
Vel terrere armis, vel sydera cingere palmis?
Thesauros, populos, discrimina, vulnera, cædes,
Hispanę exhausere manus, vt Auerna Cerastes
Hæresis, Occiduum latè bacchata per orbem,
Funderet extremam, fuso cum sanguine, pestẽ.
Quò te cumque trahat furor, heresis impia, habebis
Hostes, Austriacum terris, & Numen in astris.

154 Aquilis innata cum Draconibus pugna. Plin.

Saxonicus Draco tu es, 154 sed bella innata Draconi
Austriades gestant Aquilæ, Hispanique Leones
Nullo, cum Monstris, mansuescere fœdere possunt.

155 Vos Caroli, Ferdinandi, pluresque Philippi
Alberti, Leopoldi accedite, nomina terris,
Grandia, defenso sed maxima nomina Cęlo.
Ah quoties, regni immemores, aulæque decoris,
156 Per Batauas algere niues, gelidosq; Triones,
Vos Aquilo vidit, vos spectauęre, 157 Sicambri
Rhenum epotantes galeà, gladioque cruentos,
Attonito timuit vos, flumine decolor Ister,
Et super effusis exundans cædibus Albis. (cens
Quid si de 158 Gothicis niuibus, 159 noua flāma renas.
160 Balthidis indignata moras, aulamque fidemque
Cladibus incęstet? quis ponat fræna furori,
Extinguatque faces, alieno funere, viuas?
161 Ferdinandvs eris, Gothici tibi victima belli
162 Gustauus cadet, & spolijs fęcunda Suecis
Austriadæ plaudat, victrix 163 Norlinga 164 Gradiuo.
O vtinam similis fuerit fortuna Nepoti,
Quæque olim Ferdinandi, sit palma Philippi.
165 Nomen vterque ferat de victis hostibus, ille
Suecicus, hic fausto dicatur Marte, 166 Britannus.
Heresis ille caput, tu cor lacerabis: vterque
Naufragio pereat, Gustauus sanguine, hic vndis.
Ite Philippeae classes, 167 meliora recurrent
Sæcula, & antiquas, oblita Britanna, furores
Doris, fallaces syrtes exęquet, arenas
Dispergat, laceret scopulos, turbasque procellarum

155 Ex Austriaca familia Principes viri in Heresim arma ferretes.

156 Ferdinandum Card. Infantem, Archiduces Andream, Albertum, Leopoldū Austriacos Hollādia, Germania, &

157 Populi ad Rheni ripam habitantes, viderunt armatos in hæretecos.

158 Quæ nunc Suecia, Gothia olim, vnde Gothi qui Hispaniam & Italiam inuaserunt. Volat.

159 Atrociora nostra ætate bella erūperunt è Suecia, vide Gual-

160 Mare Balthicum, Gothiam à continente dirimit.

161 Ferdinandus Secundus Imp. primus qui Sueco irrumpenti restiterit.

162 Gustauus Adolphus Suecorum Rex & Dux victorijs continuis, Albim, Mœnū, & Rhenum transgressus, occumbit in prælio propè Luzenam anno 1632. Spondan in Annal.

163 Bauariæ vrbs, prope quā Sueci, Vuinmariensi Duce à Germanis & Hispanis, Card. Infante Duce & Hūgariæ Rege penitus profligati anno 1634. Spond.

164 Mars sic à gradiendo in bella appellatus. fest

165 More Romanorum è victis gentibus nomen assumentium.

166 Vt Cæsar, qui e subacta Britannia dictus Britannus.

167 Infaustum Hispanis conatibus in Britanniam, elapsum sæculū fuit: classis enim illa validissima, tempestatibus, scopulis, hostilibus ignibus, vel incensa, vel absorpta vel dissipata Philippo II. Rege an. 1658. Fam. Strad. dec. 2 l. 9.

 Clo-

Edomet, excussis 168 Leopardis, vnda Leones
Obsequiosa ferat, fascesque exosa recentes,
Antiquos repetat, spuma frendente 169 Stuardos.
170 Ense MARIA cadis! Fidei Te 171 Iuno trucidat
Anglica, & obsequio 172 Romani victima Patris,
Sanguine fœdaris, tristique ornata cupressu
Scotica sceptra dolent: sensit Tua vulnera põtus,
Et fremuit spumà: senserunt sydera, roris
Et lacrimis doluere: Hispania sensit, & æstu
Belligero armauit 173 vindicta decora Philippũ,
Classe vndas, velis ventos, clamoribus astra,
Thesauris populos, sacra ad vexilla vocantem.
174 Atq; vtinam Tibi fata secunda, Secunde PHILIPPE
Risissent pelago, aurisque auxiliaribus, astra
Puppibus abblandita: iugo non pressa Tyranni,
Anglia plorares, misero vel naufraga fluctu,
Impia cælitibus, 175 Tamisi, Tiberique rebellis,
Orbem horrore, 176 tuos onerasses sanguine campos.
At victrix, cùm victa fores, Hispana 177 catenam
Arma dabant, Hispana dabant magis arma coronam.
Sic vos ò cineres, sic vmbra iacebis inulta?
Vmbra coronata, & tumulo cinerescet eodem
Vaticana fides? 178 cęlestibus inclita sceptris
Insula, nec cœlo credat, nec Rege fruatur,
179 Omnes vnius iugulans in cæde Stuardos,
180 Et Romã cũ Rege premens? tã pulchra PHILIPPOS

Hispa-

168 Anglici regni insignia.

169 E Regio Stuardorũ sanguine, vltimi Angliæ Reges, à Iacobo Primo vsque ad Carolum Primum & Secundum viuenté.

170 Maria Stuarda Angliæ totius Regina, Elisabethæ perfidia, capite plectitur Londini anno 1587. Fam. Strad. dec. 2, l. 8.

171 vti Iuno Troianis, sic Catholicis infensa Elisabetha

172 in odium Romanæ fidei damnata & diminuta capite. Fam.

173 Ad vlciscendum Reginæ obtruncatæ sanguinem, classis immanis in Angliam à Philippo Rege ornatur. Fam.

174 ex illius ruina classis, in hęc etiam tempora tot Angliæ infortunia deriuata, vt sine Rege, & sine lege sit.

175 Regio sanguini & Romanæ fidei.

176 tot bellis lacerata ciuilibus

177 Catena Angliæ classis Hispana vocabatur.

178 Triginta è Regio sanguine Anglia dedit aris & cœlo.

179 in Carolo Rege obtruncato, Reges & Stuardos omnes deleuit è regno, anno Dom. 1649.

180 Crudelis in Regios crudelior in Catholicos.

Hiſpanos hęc palma manet. Tu ſuſcipe vindex,
Et Regũ & fidei cauſam, Rex Magne; Britannos
Romæ redde ſuæ: meliori luce beatos,
Cùm Roma excipiet, ſua reddito ſceptra Stuardis.
Vt dare regna Dei eſt, ſic reddere Regis Iberi.
Ite triumphales puppes, [181] Aquilone fugato,
Auſtria vos Auſtris donat, ſuſpiria Romę,
Carbaſa veſtra implent, [182] & CHISIA ſydera, ſyrtes,
Seù prædatrices oſtendent luce carinas.
Vnanimes populi certant, vt vincat Iberus,
Vnanimes populi vincunt, ſi vincat Iberus:
Fortunata domus, cui mundus pugnat vterque,
Fortunata domus, quæ mundo vincit vtrique.
Fortunata quidem! quantùm fęlicior eſſes,
Si palmis florem augeres, nomenque Parentis,
Aurea, Victori donarent aſtra Philippo.
Hinc animos trahit Hidra nouos, audacia creſcit
Prolis ab interitu Hiſpanæ; languente Leone,
Libera monſtra furunt cãpis; vt fulmina vibrent
Quam fortes [183] Aquilæ Auſtriades! viduata Philippis
Relligio trepidans, raptos plorabit Atlantes,
Hereſis, extinctos fidei gaudebit Atlantes.
Vnus bella Puer diſſolueret omnia, cunis
[184] Et tener Alcides, bellorũ inſcerperet Hidros,
[185] Vincendæq; olim proluderet hereſis Hidræ.
Sic dextrà tollens [186] palmas, [187] oleaſq; ſinixtrà

181 Vt potè ſiniſtro & aduerſo.

182 Alexandri VII. Pont. Opt. precibus & lacrimis adiutæ.

183 Ad vibranda fulmina Aquilæ à veteribus deſtinatæ.

184 adhuc in cunis Hercules à Iunone immiſſos angues lactenti manu diſcerpſit. Senec.

185. in trucidatis anguibus proluſit Hidræ. Idem.

186 Victoriarum ſymbola 187 pacis inſignia ex Pierio.

Et

Et Pacis Princeps, Martisq; vocabitur Infans,
Speraretque suos, tellus Cœlumque triumphos
Tanti est Hispano Puerum de sanguine nasci.
Hęc Michael: plausus, vtrique dedere; beatę
Aligerum Mentes, iuncta quin voce fatigant
Numen, vt Hispanæ flos Princeps rideat aulæ,
Et regnaturus, geminis fluat orbibus, Infans.
Audijt excelsi Maiestas Diua Tonantis
Aligerum plausus, lacrimasq; precantis Olympi,
Christiadum ęrumnis, & relligionis amore
Commiserata vices, mundo indulgere precanti
Corde sedet, 188 lumenq; ferens, ad sceptra benignum
Austria, Solem vtero donat. Tu concipis ANNA,
Hispani Solis, Magnique Aurora Diei.
Inde breui hęc; nondum tanto se crimine fędat
Orbis, vt 189 in pœnã, Reges raperemus Iberos.
Hispanos dedimus terris, vt firmior adsit
Relligio, sceptroque vt defendatur Ibero,
Roma, coronatus semper radiabit Iberus,
190 Roma Lupæ nascens, debebit adulta Leoni.
Imperium sine fine datur, sine fine Nepotes
Dentur, & Hispano, si tellus auspice, Cælum est,
Tot sint Hispani Reges, quot sydera Cœlo.
Heroũ populos numeret domus inclita, aceruos
Regnorum, Regumque habeat, cum Sole PHILIPPI
Imperium, uitamque trahant cum Sole PHILIPPI.

188 Oculi benignitate spargit beneficia Deus.

189 In populorum pœnam, boni Principes tollantur, mali dantur à Deo. D. Th.

190 Romam nascentem lupa lactauit, defendet Leo iam grandem.

In-

Infantem donasse iuuat, cui Regia [191] Mūdus,
Sol famulus, lac Relligio, Victoria nutrix,
Vita fides, Bellis Aquilam, Paciq; Columbam.

191 potissima scilicet mundi pars, quæ tanta est, vt antiquo Romano Imperio sit Maior. Iust. Lips.

Prosper erit Mundo, nomenq; implebit, & omen.
Arrisere Deo superi, nimiumque morantes
Festinare dies visi, mensesque, rotatu
Accelerare pio, donec natura, Philippos
Et Carolos plures, vni infusura Philippo,
Ambitiosa diù, tanto de munere, in Orbem
Regale m effudit Puerum, optatoque superbus
Nomine, Rex Genitor, Mater Regina vocatur.
Fortunata dies, quæ Mundi vota secundas,
Et Regum Solem, obsequiosà luce coronas!
Quin te, Rex Solis, Regum Sol ipse, coronat.
Et tu Magne Puer, primà si luce [192] beasti
Infelicem Orbem, quàm [193] luce beabis adultà?
Risit, Te lacrimante Fides, trepidantia bella
Vagitu cœpere fugam; tua lumina vidit
Heresis, & fremuit, Pietas vt vidit, amauit.

192 Grauisus & lætatus ad Principis exorsi famam totus orbis.

193 Pacem donans, & de Heresi triumphos agens.

Te natura dedit, qualem optauere parentes,
Optauere duces; Martem duo lumina anhelāt,
Pax ridet labijs, [194] toto stat gratia vultu;
[195] Fixa supercilio maiestas: ampla coronas
Frons galeasque petit, Pietas lactescit in ore.
Fasciolam indignata manus, proludere ferro
[196] Nititur, & sceptro, cunasque exosus inertes,

194 Quà populorum amorem sibi conciliet.
195 Et tumultuantes compescat.

196 In studijs suis cognoscitur Puer. Sap.

Vel

Vel classes ductor, noua seu Capitolia victor,
Conscensurus amas plantis si tecta tenellis
Forte premas, tanto trepidat sub pondere tellus,
Et caderet, 197 sed fulcit humum, non opprimit Atlas.
Fœmineam, si mammam respuis, ore superbo,
Et lac molle nimis fastidis, 198 alter Achilles
Dura medullarum poscens, alimenta Leonum,
Nutrimenta, Tui portantes apta Leones,
Ossa parant, & sponte dabunt; si ludere gestis
Par 199 Augusto Aquilis, Aquilas dabit Austria mater
Fulmina vibrare, & Cœlu conscendere pennis
Ludus erit, coniuratos didicisse Gigantes
200 Sternere, Lernœos vel profligare Dracones,
Ludus erit, ludus bellum, & victoria ludus.
Hæc olim, & maiora dabis; nunc lactea primis
Cum Te, lactantem, radijs, Aurora salutat,
Corde suo, tibi digna parat cunabula Mundus,
Cor Regum exceptura; abblanditura sopori,
201 Et pro Neniolis, Victoria concinat 202 Io;
Sique superpositum cunis, quæsiueris arcum,
Arcus erit, Terris pacem, quæ nunciet Iris,
Arcus erit, timido quæ palleat æquore, Luna;
Sors ancilla agitet cunas, somnosque nocentes
Fama tubis rumpat, vagitus Gloria sistat,
Et mundi risus, lacrimarum temperet vndas.
Quæ vincenda tibi; 203 Sidon Cadmeia, lanas

197 Qui mundi machinam humeris sustinere dictus.

198 Leonum medullis pastus in infantia, fingitur Achilles à Thetide parente. Homer.

199 Augustus adhuc Infans Aquilis ludere assuetus Causin, in symbol.

200 Aquilarum ministerio Gigâtes profligatos à Ioue fabulata Græcia est, Natal. Comes.

201 Camen Infantibus cantari solitum à nutricibus.
202 In triumphis à gestiente milite vsurpabatur.

203 Vide Iustin. l. 18.

Pur-

Purpureas donet, 204 Memphis Babylonia, telas,
Et Domino, addiscant cumulare tributa, futuro
Ipse daret Zonam, quà Sol præcingitur, axis,
Ni quæ, Romanis è collibus aurea fertur,
Charior Hispano, Regique Augustior esset
205 Fascia, ALEXANDRI donãs cũ munere famã,
206 Fascia, Alexander Macedo, diadema petenti
Donat, ALEXANDER Romanus, donat Olympũ,
Munera, Pontifici, Regique æqualia Ibero.
Hac Tu, Magne Puer, geminos connectere Mundos
Si poteris, Regum ò si corda inimica ligares,
Fascia Pacis erit; si sacra ad fœdera, classes
Vinciat, & vexilla minantia præferat Anglo,
Fascia Martis erit. sacros infundere rores
Quæ valeat, cælumque, beato inferre lauacro;
Impleat, 207 externis Iordanes fluctibus, vrnam;
Nascenti det aquas, Victori plura daturus
Munera palmarum: 208 Fidei defensor, eadem
209 Quà Fidei Princeps, sacrà mergatur in vndà.
210 Qui Solymę sceptrum, titulis regalibus ornas,
Et geris imperio 211 Goffredum, prima fluentis
Excipe Iordanis, sacro de fonte, tributa.
Iudeæ lacrimas agnosce in flumine: Perseum
212 Andromede illa vocat, qui Thracia vincula frãgat,
Excutiatque iugum Lunæ: Capitolia tollit
Mons Tibi Caluariæ: pugnans ferat inde triumphos

204 Vt Sidon purpureà lanarum tincturà, sic Memphis textura telarum illustris:

205 Enato Infanti Principi ab Alexandro Pontifice Max. destinata.

206 Fasciâ, quà eius alligauerat, porrigens Lisimacho, regnum donat,

207 Ad sacri Baptismatis lauacrum, Iordanis aquæ adductæ;

208 Palmas in ripis enutrit Iordanes.

209 Christus Dominus in Iordane, sacro se baptismate abluit Matth.

210 Hierosolimitani Regis titulus Hispanis à Regibus possidetur.

211 Primus, qui recuperata à Barbaris Hierosolimà, è Christianis Principibus illi dominaretur, ann. 1099. Bussieres.

212 Vti Perseus Andromedem, sic Solymam & Iudæã Philippus iniquis Turcarum soluat catenis,

De

De Thrace Hispanus, patiens, tulit vnde triumphos
213 De morte edomitâ Numen: pallescere Lunam
214 Mons, moriente Deo vidit, viuente PHILIPPO.
Palleat ô iterum! quæ non sperare licebit
Infanti, Auspice ALEXANDRO; Genitore PHILIPPO?
PROSPERE procede & regna; 215 si nomine gestas
Mundi fortunam, mundi tibi poscimus annos.
Viue, vale, vince: auratæ Tibi stamina vitæ
Tot Lachesis voluat, quot vota, Hispania, & orbis
Voluit amore Tui, mensesque, annosque, diesq;
Impleat Augustis Victoria sacra Triumphis:
Sic Mundo viuat, sic Cœlo vincat Iberus.
Viue diù, expectate diù, Tibi temporis ætas
Seruiat, vt Regum Phęnix ad sæcula viuas,
Et Pace, & Bello, superesque ætate PHILIPPOS,
Mundi Iris, Romæ Fulmen, FideiqueCorona.

213 Mortem, moriēs Christus triūphauit, iuxtà illud O mors ero mors tua
214 Ad Christi obitū Luna expalluit in Caluario,
215 Prosperè